

Een
goed
doel
als
erf

Handleiding executeurs
bij de afwikkeling van
nalatenschappen

Inhoud

Taken van
de executeur

4

Het executeurschap
in de praktijk

4

De afwikkeling

5

Aanbevelingen

9

Verklarende
woordenlijst

11

Goede Doelen Nederland

De ruim 150 organisaties die zijn aangesloten bij Goede Doelen Nederland zijn op allerlei terreinen actief. Van welzijn en gezondheid tot internationale samenwerking, van cultuur tot natuur en dierenbelangen. De belangrijkste taken van Goede Doelen Nederland zijn belangenbehartiging, zelfregulering en dienstverlening aan haar leden. Verder ondersteunt Goede Doelen Nederland haar leden in de controle op de afwikkeling van nalatenschappen via Bureau Nalatenschappen. Goede Doelen Nederland zet zich in voor de ontwikkeling van maatschappelijk draagvlak en publieksvertrouwen.

Een goed doel als erfgenaam

Informatie voor de executeur die
te maken krijgt met een goed doel
als erfgenaam

Mogelijk is het de eerste keer dat u met het afwickelen van een nalatenschap te maken krijgt; of misschien heeft u al ervaren dat hier veel bij komt kijken. Onder de erfgenamen nemen goede doelen een speciale positie in omdat (anders dan wanneer een persoon erfgenaam is) voor hen wordt gekozen vanwege hun doelstelling. Goede doelen voelen het als hun verantwoordelijkheid zeer zorgvuldig om te gaan met het in hen gestelde vertrouwen. Deze brochure is ontwikkeld door Goede Doelen Nederland om u als executeur te ondersteunen bij de afwikkeling van een nalatenschap.

Taken van de executeur

In de wet en in het testament staan de taken van de executeur omschreven.

Indien u vóór het overlijden van de erflater een volmacht had om over (een gedeelte van) het vermogen te beschikken vervalt deze door het overlijden.

Een erflater heeft u in zijn testament tot executeur benoemd. Als executeur heeft u in het algemeen tot taak de goederen van de nalatenschap te beheren en de schulden (dus ook de legaten) van de nalatenschap te voldoen. In het testament kan de erflater aan de executeur aanvullende bevoegdheden verlenen. U treedt op als vertegenwoordiger van de erfgenamen. Dit blijkt tevens uit de verklaring van erfrecht en/of executele die wordt afgegeven na overlijden. Erfgenamen zijn niet bevoegd tot beheers- of beschikkingshandelingen zonder de executeur.

Volgens de wet moet de executeur een boedelbeschrijving (ofwel vermogensoverzicht) opmaken en de hem bekende schuldeisers oproepen. U mag alleen ter betaling van schulden goederen van de nalatenschap verkopen. Het is aan te raden dit met de erfgenamen te overleggen. U kunt ook de betrokken notaris om advies vragen. Als executeur bent u wettelijk verplicht aan een erfgenaam alle door hem gewenste inlichtingen over de uitoefening van uw taak te geven.

Na afloop van de werkzaamheden dient u rekening en verantwoording aan de erfgenamen af te leggen. Dit houdt in dat u een overzicht maakt van alle ontvangsten en uitgaven vanaf de overlijdensdatum.

Het executeurschap in de praktijk

Notaris en/of executeur, wie doet wat?

De executeur heeft veel taken die hij al dan niet kan uitbesteden aan een notaris. Waarschijnlijk heeft u al contact gehad met de notaris voor het aanvragen van een verklaring van executele. U of de notaris heeft vervolgens melding gedaan van het erfgenaamschap aan het goede doel. Het is van belang dat dit zo snel mogelijk gebeurt.

Het is voor u én voor de erfgenamen belangrijk dat de taakverdeling tussen u als executeur en de notaris duidelijk is. U kunt met de notaris afspreken in hoeverre hij bij de afwikkeling betrokken is.

Houdt u er rekening mee dat de notaris al zijn werkzaamheden kan declareren.

De afwikkeling

Het is verstandig de erfgenamen zo snel mogelijk een goed inzicht te geven in de nalatenschap. U dient hen de navolgende stukken te sturen, genummerd 1 tot en met 10.

1. Een kopie van het testament
2. Een kopie van de verklaring van erfrecht/executele
3. Een kopie van de akte van beneficiaire aanvaarding

Een erfenis kan uit meer schulden dan baten bestaan. Om te voorkomen dat de erfgenamen in privé voor een negatief saldo aansprakelijk worden gesteld, kan de nalatenschap beneficiair aanvaard worden. Via deze beneficiaire aanvaarding kunt u ervoor zorgdragen dat de risico's voor het goede doel in kwestie met betrekking tot de nalatenschap minimaal blijven. Vaak is in de statuten van een goededoelenorganisatie opgenomen dat een opengevallen nalatenschap alleen kan worden aanvaard onder het voorrecht van boedelbeschrijving (= beneficiaire aanvaarding). De beneficiaire aanvaarding vindt plaats door het afleggen van een verklaring ter griffie van de rechtbank. De notaris kan de werkzaamheden voor de beneficiaire aanvaarding voor u verrichten.

Het is van belang dat besluiten over verkoop van registergoederen (onroerende zaken) en andere belangrijke beslissingen pas genomen worden nadat de beneficiaire aanvaarding rond is, anders lopen de erfgenamen alsnog het risico aansprakelijk gesteld te worden voor eventuele schulden. Advies is dan ook om de beneficiaire aanvaarding zo snel mogelijk te regelen.

4. Een vermogensoverzicht

U bent als executeur wettelijk verplicht een boedelbeschrijving (een vermogensoverzicht) per overlijdensdatum te maken. Het is zeer

aan te bevelen deze boedelbeschrijving zo spoedig mogelijk op te stellen zodat u én de erfgenamen inzicht krijgen in de samenstelling en de omvang van de nalatenschap. De boedelbeschrijving voorziet de erfgenamen van alle relevante financiële informatie. Wanneer u kunt aantonen dat de goederen van de nalatenschap toereikend zijn om alle schulden van de nalatenschap te voldoen, is de wettelijk verplichte vereffening bij een beneficiaire aanvaarding van de nalatenschap niet nodig.

Wat te doen bij een dreigend negatief vermogen?

Indien u niet kunt aantonen dat de baten van de nalatenschap voldoende zijn om alle schulden van de nalatenschap te voldoen, zijn als gevolg van de beneficiaire aanvaarding wettelijke regels van toepassing op de afwikkeling van de nalatenschap (dit heet vereffening). Deze regels houden onder meer in, dat een vermogensoverzicht (wettelijke term: boedelbeschrijving) gedeponeerd moet worden bij de boedelnotaris of bij de kantonrechter en dat schuldeisers via advertenties in dagbladen opgeroepen moeten worden. In de praktijk komt deze laatste situatie zelden voor omdat de meeste nalatenschappen bestaan uit een duidelijk aantoonbaar positief saldo. Indien er sprake is van wettelijke vereffening is het goed contact op te nemen met de notaris vanwege de complexiteit van de te volgen wettelijke regels en het feit dat uw bevoegdheid als executeur komt te vervallen.

Waar kan de boedel uit bestaan?

Het kan voorkomen dat de nalatenschap effecten, registergoederen of waardevolle roerende zaken bevat. Om de erfgenamen goed te informeren, voegt u bij het vermogensoverzicht de volgende documenten:

5. Een overzicht van de effectenportefeuille per overlijdensdatum

Bij de aanwezigheid van een effectenportefeuille dient u, in verband met mogelijke koersschommelingen extra alert te zijn.

- Om financiële risico's te minimaliseren geeft het goede doel er de voorkeur aan dat de effecten direct worden verkocht, dan wel direct worden overgeboekt naar de erfgenamen in verhouding tot

ieders erfdeel.

- De executeur kan als beheerder van de goederen van de nalatenschap zelfstandig tot verkoop overgaan tenzij het testament een andere bepaling bevat. Zeker voor zover dit nodig is om de erfbelasting of overige schulden te kunnen betalen.
- Het is zinvol om een fondsenstaat van de dagkoersen per overlijdensdatum van de erflater bij de notaris of rechtstreeks bij de bank aan te vragen.

6. Een taxatierapport van de registergoederen opgemaakt door een makelaar ten behoeve van verkoop

Indien zich in de boedel registergoederen bevinden, zoals een woning, appartement, lidmaatschapsrecht van een coöperatieve vereniging of percelen grond, is er een indicatie van de waarde door middel van een taxatierapport nodig. Het is wenselijk een gecertificeerde makelaar de taxatie te laten verrichten onder vermelding van alle gegevens die voor eventuele verkoop van belang zouden kunnen zijn, zoals bouwkundige gebreken, achterstallig onderhoud en de aanwezigheid van asbest, een olietank, grondwater- en/of bodemverontreiniging.

Door Goede Doelen Nederland zijn in samenwerking met notarissen en makelaars richtlijnen opgesteld voor onder meer taxatie en verkoop van registergoederen. U kunt deze richtlijnen bij de goede doelen of Goede Doelen Nederland opvragen.

7. Een taxatie van de waardevolle roerende zaken ten behoeve van verkoop via een veilinghuis en bij afgifte van een legaat ten behoeve van de erfbelasting

Indien zich in de nalatenschap waardevolle roerende zaken bevinden, is een taxatierapport nodig. Voor verkoop van goederen kan het beste een veilinghuis worden ingeschakeld.

Nadat u de diverse stukken heeft toegezonden aan de betrokkenen, een vermogensoverzicht heeft gemaakt en tot eventuele verkoop van delen van de nalatenschap bent overgegaan, is de volgende stap dat u de volgende stukken overhandigt aan de erfgenamen:

8. Een kopie van de aangifte erfbelasting zodra deze is opgesteld

Ongeveer acht maanden na overlijden is het noodzakelijk een aangifte erfbelasting in te dienen. Bij voorkeur gebeurt dit eerder in verband met eventueel verschuldigde heffingsrente. U kunt hiervoor de eerder opgestelde boedelbeschrijving per overlijdensdatum als uitgangspunt nemen die u aanpast met recente gegevens.

De belastingdienst zal u vermoedelijk enige maanden na het overlijden een aangiftebiljet toesturen. Het is daarvoor wel van belang dat u zich bij de Belastingdienst aanmeldt als contactpersoon. U kunt dit biljet ook zelf opvragen bij de belastingdienst. Zeker als u vijf maanden na het overlijden nog niets heeft ontvangen.

De erfbelasting wordt geheven over de waarde van de nalatenschap op het moment van overlijden.

De executeur is wettelijk verplicht aangifte te doen en de aangifte te ondertekenen. Dat is ook het geval als er sprake is van verkrijgers die geen erfbelasting of schenkbelasting behoeven te betalen. Voor het doen van een onjuiste aangifte is de executeur aansprakelijk. Ook is de executeur aansprakelijk voor het betalen van de erfbelasting. De notaris kan u bijstaan bij het opmaken van de aangifte.

9. Een kopie van de aanslag erfbelasting zodra deze is opgelegd

Enige tijd na het toesturen van de aangifte zult u als executeur de aanslag erfbelasting ontvangen. Per erfgenaam of legataris wordt een aparte aanslag opgelegd. Soms volgt bericht van de belastingdienst dat geen aanslag wordt opgelegd. Dit is afhankelijk van het saldo van de nalatenschap en de omvang van ieders aandeel in de nalatenschap.

0% regeling voor algemeen nut beogende instellingen

De meeste goede doelen hebben bij de belastingdienst het verzoek ingediend om te worden aangemerkt als algemeen nut beogende instelling (ANBI) en deze status ook verkregen. Een als zodanig aangemerkte goededoelenorganisatie hoeft geen erfbelasting of schenkbelasting te betalen over erfenissen en schenkingen. Wanneer een organisatie geen ANBI-status heeft, is deze de wettelijk bepaalde erfbelasting verschuldigd over erfrechtelijke verkrijgingen. Op de site van de Belastingdienst is een lijst met namen en vestigingsplaatsen van alle ANBI's te vinden.

10. De rekening en verantwoording

Wanneer alle vorderingen uit een nalatenschap zijn geïnd en alle schulden zijn voldaan, de legaten zijn afgegeven en de aanslag erfbelasting is gecontroleerd en voldaan, is het van belang dat u (eventueel in samenwerking met de notaris) rekening en verantwoording aflegt aan de erfgenamen. Na goedkeuring kunnen zij u kwijting en decharge verlenen voor het door u gevoerde beheer.

De rekening en verantwoording bestaat uit een staat van ontvangsten en uitgaven, en de uiteindelijke verdeling van het batig saldo van de nalatenschap, minus eventueel al eerder uitgekeerde voorschotten. Ter vereenvoudiging van de controle is het aan te raden een chronologisch overzicht per bankrekening op te stellen.

Na ontvangst van een schriftelijke bevestiging van ieder van de erfgenamen waarin zij u kwijting en decharge verlenen, kunt u overgaan tot uitkering van de erfdelen.

Aanbevelingen

Houdt u rekening met het feit dat erfgenamen een voorschot uitkering op hun erfdeel mogen vragen. Uitkering kan alleen plaatsvinden als alle erfgenamen hiermee akkoord zijn.

Wanneer de overledene verschillende bank- en spaarrekeningen heeft, is het voor de afwikkeling het eenvoudigst deze zo snel mogelijk terug te brengen (d.m.v. overboekingen en opheffing) tot één bankrekening en één spaarrekening met een goede rentevergoeding. Let hierbij wel op boeteclausules bij vervroegde opname. Het is voor een goede afwikkeling zinvol regelmatig contact met de betrokken erfgenamen en notaris te houden. Dat wordt door de erfgenamen zeer op prijs gesteld. Voor eventuele inzage door de belastingdienst moet de administratie van de afwikkeling 5 jaar beschikbaar blijven.

De 'Richtlijnen bij de afwikkeling van nalatenschappen waarin een goed doel als erfgenaam of als legataris gerechtigd is' van Goede Doelen Nederland geeft inzicht in de specifieke belangen en wensen van goede doelen bij de afwikkeling van een nalatenschap. Deze richtlijnen zijn tot stand gekomen in samenwerking met notarissen en makelaars. U vindt de richtlijnen op www.goededoelennederland.nl of u kunt deze bij Goede Doelen Nederland opvragen.

Vragen

Voor algemene vragen over nalatenschappen en testamenten kunt u contact opnemen met de Notaristelefoon, 0900-34 69 393. U kunt natuurlijk ook uw eigen notaris raadplegen.

Voor nadere informatie over het executeurschap kunt u ook de website van NOVEX (De Nederlandse Organisatie Voor Executeurs) raadplegen; www.novex-executeur.nl.

Beloning executeur

In het testament of codicil kan door de erflater een regeling opgenomen zijn over de beloning voor de werkzaamheden van de executeur. Indien hierover niets is geregeld, mag de executeur het wettelijke loon in rekening brengen. Het wettelijk bepaalde loon is 1% van de waarde van het vermogen op de overlijdensdatum van de erflater, zoals is vermeld in de aangifte erfbelasting. Daarnaast kunt u onkosten in rekening brengen zoals telefoon-, porto- en reiskosten.

Beloning notaris

Vaak zal de notaris een honorarium in rekening brengen, afhankelijk van de bestede tijd. Het is niet ongebruikelijk dat binnen een kantoor verschillende tarieven voor verschillende categorieën medewerkers in rekening worden gebracht. Advies is om aan de notaris te vragen vooraf een inschatting te maken van de kosten die hij in rekening zal brengen.

Verklarende woordenlijst

Beneficiair aanvaarden

De wijze van accepteren van een erfdeel waarbij de erfgenaam niet met zijn privévermogen aansprakelijk wordt voor de eventuele schulden van de nalatenschap. Bij deze manier van aanvaarden moeten bepaalde formaliteiten worden vervuld. Als er niet voldoende bezittingen zijn om de schulden te betalen, maakt de beneficiaire aanvaarding dat de erfgenaam het tekort niet zelf hoeft bij te betalen.

Boedelbeschrijving

Vermogensoverzicht van de erflater per overlijdensdatum.

Codicil

Met de hand geschre-

ven, gedagtekend en ondertekend stuk.

Erfgenaam

Degene die recht heeft op (een deel van) de nalatenschap.

Erflater

De overledene.

Executeur

Degene die door de erflater is aangewezen om de nalatenschap af te wikkelen.

Goederen

Zaken en vermogensrechten.

Legaat

Recht van een bepaalde persoon of instelling op afgifte van specifieke spullen, een geldsom of

een percentage van de nalatenschap.

Kwijting en décharge

Beheer en boekhouding in orde verklaren en de executeur van verdere verantwoording ontheffen.

Nalatenschap

Het totaal aan bezittingen en schulden dat iemand bij zijn overlijden achterlaat.

Testament

Een notarieel document waarin de laatste wil van de overledene is vastgelegd.

Verklaring van erfrecht of executele

Een door de notaris opgemaakte akte waarin wordt vermeld wie de

erfgenamen zijn en wie bevoegd zijn over de goederen van de nalatenschap te beslissen/beschikken.

Wettelijke vereffening

Een speciale procedure die moet worden gevoerd om de nalatenschap af te wikkelen indien de nalatenschap beneficiair is aanvaard.

Zuiver aanvaarden

[na wettelijke vereffening]

Het accepteren van een erfdeel, inclusief de schulden. Hierdoor wordt iemand erfgenaam en treedt in de rechten en verplichtingen van de overledene.

Colofon

Goede Doelen Nederland
James Wattstraat 100
1097 DM Amsterdam
020 - 422 99 77
info@goededoelennederland.nl
goededoelennederland.nl
goededoelen.nl

© 2017 Goede Doelen Nederland

De in deze gids opgenomen informatie is bijgewerkt tot en met 1 november 2017. Het is altijd verstandig om de actuele stand van zaken rond wet- en regelgeving te (laten) controleren.

Aan de totstandkoming van deze uitgave is zeer veel zorg besteed. Voor informatie die desondanks onvolledig of onjuist is opgenomen, alsmede

voor de gevolgen van activiteiten die worden ondernomen op basis van deze Handleiding Executeurs bij de afwikkeling van nalatenschappen, aanvaardt Goede Doelen Nederland geen aansprakelijkheid. Voor eventuele verbeteringen van de opgenomen informatie houden zij zich aanbevolen.

Alle rechten voorbehouden.

Goede Doelen Nederland
Bureau Nalatenschappen
James Wattstraat 100
1097 DM Amsterdam
Telefoon: 020 - 716 49 00
Email: nalatenschappen@goededoelennederland.nl